

مطالعات اجتماعی پایه می، هشتم

درس ۸ (رسانه ها در زندگی ما)

حمیرا صادقی

دبیر مطالعات اجتماعی استان کرمان

درسنامه درس ۸

امروزه فناوری اطلاعات و ارتباطات بر همه جنبه های زندگی ما اثر گذاشته است.

کاربردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات بر زندگی ما

تبلیغات - مکاتبه و ارتباط سریع با دیگران - فعالیت های علمی - کسب و کار - بهره گیری از خدمات دولت الکترونیک - آموزش - امنیت و نظارت - عملیات بانکی - دسترسی به اخبار

مکاتبه و ارتباط سریع با دیگران

با پست الکترونیک (ایمیل) می توان نامه نگاری کرد و فایل های متنی یا صوتی و تصویری را به همراه نامه ارسال نمود. با تلفن همراه نیز می توان به راحتی با دیگران مکالمه کرد یا برای آنها پیام فرستاد.

تبلیغات

فضای مجازی به علت مخاطبان فراوان، محیط مناسبی برای تبلیغ است؛ از جمله تبلیغ برای محصولات یک کارخانه ایرانی یا تبلیغ برای یک فکر و باور درست.

کسب و کار

از طریق اینترنت، می توانیم ویژگی های کالای مورد نیاز خود را بررسی کنیم، تصویر کالاها را ببینیم و قیمت آنها را با هم مقایسه کنیم. پس از انتخاب، از طریق پایانه های فروش و با کارت اعتباری، می توانیم به صورت اینترنتی خرید کنیم

فعالتهای علمی

با جست و جو در اینترنت به راحتی و به سرعت می توان مطلب مورد نظر را از میان هزاران کتاب پیدا نمود.

بهره گیری از خدمات دولت الکترونیکی

پرداخت قبض آب و برق و تلفن و ... به وسیله تلفن یا اینترنت از داخل منزل
ثبت نام حج و زیارت
ثبت نام کنکور،
آگاهی از نتایج آزمون ها
صدور گواهی نامه ها
رزرو یا خرید بلیت هواپیما، قطار و...
آگاهی از میزان مالیات تعیین شده و پرداخت آن

دولت الکترونیکی

(به انگلیسی: **electronic government**)

به استفاده از فناوری اطلاعات برای تحقق سیاست های نظام اداری گفته می شود. برای تحقق این سیاست ها دولت از فناوری اطلاعات برای جابجایی اطلاعات بین مردم، سازمانها، بازار و ارکان دیگر دولتی استفاده می کند.

آموزش

در آموزش از راه دور استاد و دانشجو، صدا و تصویر یکدیگر را دریافت می کنند و نیازی به سفر استاد به شهری که دانشجویان در آن زندگی می کنند و تشکیل کلاس در آنجا، نیست. به این نوع آموزش، آموزش از طریق ویدئو کنفرانس می گویند.

امنیت و نظارت

با استفاده از تلویزیون های مدار بسته، تلفن همراه و اینترنت، می توان مکان های مهم مثل فرودگاه ها، موزه ها، فروشگاه ها، های بزرگ و... را کنترل کرد و جلوی اعمال خلاف یا سرقت را گرفت. با استفاده از دوربین ها و رایانه ها، کنترل ترافیک نیز انجام می گیرد و تخلفات رانندگی ثبت می شود

عملیات بانکی

افراد از طریق تلفن، دستگاه خودپرداز و اینترنت می توانند به شبکه بانکی متصل شوند و کارهایی مانند واریز کردن پول به حساب دیگران، گرفتن موجودی، دریافت صورتحساب با برداشتن پول از حساب خودشان را انجام دهند.

دسترسی به اخبار

رسانه یکی از وسایل تولید و پخش خبر است و نگاه بسیاری از مخاطبان به وقایع و افکار مختلف، براساس همین اخبار و اطلاعات تولید شده توسط رسانه ها شکل می گیرد.

استفاده از فناوری ها موجب می شوند:

- ۱) که در وقت و هزینه ها صرفه جویی شود،
- ۲) رفت و آمدها در شهرها کمتر شود.
- ۳) و به علاوه بتوانیم در ۲۴ ساعت شبانه روز، و نه فقط در ساعاتی معین، از این خدمات بهره مند شویم.

تأثیر وسایل ارتباط جمعی (رسانه های ارتباط جمعی) بر فرهنگ عمومی

رسانه ها روی باورها و افکار و رفتار انسان ها اثر می گذارند. این اثرات ممکن است مثبت یا منفی باشند.

اثرات منفی رسانه های ارتباط جمعی

- ۱) نمایش زد و خورد و خشونت در اغلب فیلم ها
- ۲) ترویج بی بندوباری های اخلاقی توسط برخی از پایگاه های اینترنتی
- ۳) تاثیر آگهی های تبلیغاتی در تشویق جامعه به مصرف گرایی (آگهی های بازرگانی ممکن است از رادیو و تلویزیون پخش شوند یا در مجلات و روزنامه ها به چاپ برسند، به صورت پیامک به تلفن های همراه ارسال شوند، از طریق رسانه های محیطی خیابان ها و میادین به نمایش گذاشته یا در اینترنت ارائه شوند).
- ۴) کم شدن تماس چهره به چهره افراد و کم شدن دید و بازدیدهای اقوام و دوستان ، زیرا استفاده از وسایل ارتباطی مانند تلفن همراه و پیامک، و نظایر آن، جایگزین این دیدارها شده است.
- ۵) کم شدن گفت و گو بین اعضای خانواده

بازیهای رایانه ای

بازی های رایانه ای برای کودکان و نوجوانان جذابیت زیادی دارد. که می تواند سرگرم کننده، آموزنده و مفید باشند یا اثرات مخربی به جا بگذارند.

اثرات منفی بازی های رایانه ای:

- ۱) تشویق خشونت گرایی زیرا در بسیاری از این بازی ها برنده شدن یعنی زدن و کشتن شخصیت های
- ۲) اثرات منفی خشونت در بازی ها بدی بر روح و روان نوجوانان

نوجوانان باید موقع خرید به برچسب **رده سنی بازی** نیز توجه کنند.

وارد شدن به فضای مجازی زیان هایی را به دنبال دارد، کدام نکات ایمنی را به هنگام وارد شدن به فضای مجازی باید رعایت کرد؟

۱	بدون تحقیق وارد کمپین ها نشوید.	۷	از اعتماد بی جا به افراد، پرهیز کنید.
۲	عکس ها یا فیلم های خانوادگی خود را هرگز وارد اینترنت نکنید.	۸	به عناوین تحریک کننده که برای به انحراف کشیدن شما طراحی شده، بی اعتنایی کنید.
۳	رمز عبور پست الکترونیک یا رمز کارت بانکی والدین و نظایر آنها را فاش نکنید.	۹	درباره درستی منبع و پایگاه اطلاعاتی که در اینترنت وجود دارند تحقیق و پرس و جو کنید.
۴	فقط ساعت خاصی را به بازی های رایانه ای اختصاص دهید.	۱۰	خریده های اینترنتی را با مشاوره بزرگترها انجام دهید.
۵	مراقب خطرات وبگاه ها و کانال های دوستیابی باشید.	۱۱	در صورت برخورد با شبهات دینی و اعتقادی به پایگاه های پاسخگویی به سؤالات دینی مانند مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی و سایت پرسمان مراجعه نمایید.
۶	از ارتباط با افراد ناشناس در فضای مجازی پرهیز کنید.	۱۲	اخبار سیاسی را از منابع معتبر خبری مانند خبرگزاری جمهوری اسلامی به دست آورید.

واژه ها

بیشتر بدانیم

ارتباط جمعی: ارتباطی که از طریق رسانه های همگانی مثل رادیو، تلویزیون، سینما، مجلات و روزنامه ها، بین گروه های وسیع مردم ایجاد می شود و ارتباطی غیرمستقیم است.

وسایل ارتباط جمعی: ابزارهایی مانند رادیو، تلویزیون و مطبوعات که به وسیله آنها می توان با گروه هایی از مردم در حد وسیع و به طور یکسان و هم زمان ارتباط برقرار کرد و برنامه های سرگرم کننده یا اخبار و اطلاعات را به آنها ارائه داد.

ارتباط ملی: ارتباطی است که در آن پیام ها و اطلاعات از طریق وسایل ارتباط جمعی در داخل مرزهای جغرافیایی یک کشور منتشر می شود.

ارتباط فراملی: ارتباطی است که در آن پیام ها و اطلاعات به واسطه ماهواره ها و وسایل ارتباط جمعی از مرزهای جغرافیایی کشورها عبور کرده و از کشوری به کشورهای دیگر ارسال می شود.

دولت الکترونیکی: یعنی وزارتخانه ها و سازمان های دولتی بتوانند از طریق شبکه اینترنت با شهروندان یا بنگاه های اقتصادی ارتباط برقرار کنند و بدون واسطه و با کمترین هزینه، به صورت شبانه روزی به آنها خدمات دولتی را ارائه کنند.

کاربر: کسی که از وسیله یا دستگاهی استفاده می کند. در اینجا منظور کسانی هستند که از رایانه و اینترنت استفاده می کنند.

رسانه های محیطی: مجموعه ابزارهایی مانند تابلوهای شهری، آگهی نما (بیلبورد)، تابلوهای بزرگ چاپی، تلویزیون های بزرگ شهری، تابلوهای نوری دیجیتال (رقمی)، پوستر و تابلوهایی که به منظور اطلاع رسانی یا تبلیغات در فضاهای عمومی شهری، نصب و مورد استفاده قرار می گیرند.

فضای مجازی: فضایی که مکان جغرافیایی ندارد و در دنیای واقعی مکانی را اشغال نکرده بلکه مربوط به فضای ارتباطات انسان ها از طریق رایانه و وسایل مخابراتی است.

سؤالات متن درس هشتم

- ۱- نمونه هایی از کاربردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات در زندگی نام ببرید. تبلیغات - مکاتبه و ارتباط سریع با دیگران - فعالیتهای علمی - کسب و کار - خدمات دولت الکترونیک - امنیت و نظارت - آموزش - عملیات بانکی دسترسی به اخبار
- ۲- تبلیغات در فضای مجازی چگونه است؟ فضای مجازی به علت مخاطبان فراوان، محیط مناسبی برای تبلیغ است، از جمله برای محصولات یک کارخانه ایرانی یا تبلیغ برای یک فکر و باور درست
- ۳- اینترنت چه کمکی به فعالیت های علمی می کند؟ گاهی ممکن است برای جست و جوی معنی یک لغت در دایره المعارف ها یا پیدا کردن مطلبی در چند کتاب، وقت زیادی صرف کنیم، در حالی که با جستجو در اینترنت به راحتی و سرعت می توان مطلب مورد نظر را از میان هزاران کتاب پیدا کرد.
- ۴- با پست الکترونیکی (ایمیل و تلفن همراه چه کارهایی می توان انجام داد؟ با پست الکترونیکی (ایمیل) می توان نامه نگاری کرد و فایل های متنی یا صوتی و تصویری را به همراه نامه ارسال نمود. با تلفن همراه نیز می توان به راحتی با دیگران مکالمه کرد یا برای آنها پیام فرستاد.
- ۵- مهارت و مزایای تحقیق و جست و جو میان منابع مکتوب، با استفاده فراوان از اینترنت، کاهش پیدا می کند. صحیح (*) غلط ( )
- ۶- در مورد کسب و کار اینترنتی توضیح دهید. از طریق اینترنت، می توانیم ویژگی های کالای مورد نیاز خود را بررسی کنیم، تصویر کالاها را ببینیم و قیمت آنها را با هم مقایسه کنیم. پس از انتخاب، از طریق پایانه های فروش و با کارت اعتباری، می توانیم به صورت اینترنتی خرید کنیم.
- ۷- هنگام خرید اینترنتی چه نکاتی را باید رعایت کنیم؟ همیشه هنگام خرید یا سفارش اینترنتی از یک فروشگاه، باید اصول امنیتی را رعایت کنیم تا برخی افراد سودجو نتوانند برای ما مشکلاتی را به وجود بیاورند.
- ۸- چند نمونه از خدمات دولت الکترونیکی را بنویسید؟ پرداخت قبض آب و برق و تلفن و ... به وسیله تلفن یا اینترنت از داخل منزل - ثبت نام حج و زیارت - ثبت نام کنکور، آگاهی از نتایج آزمون ها - صدور گواهینامه ها - رزرو یا خرید بلیت هواپیما، قطار و ... - آگاهی از میزان مالیات تعیین شده و پرداخت آن و ...

۹- آموزش از طریق ویدئو کنفرانس چگونه است؟ استاد می تواند با استفاده از وسایل ارتباطی نوین از راه دور در چند کلاس تدریس کند و یا با دانشجویانش همان طور که در کلاس به طور حضوری صحبت می کند ارتباط برقرار کند. در این آموزش، استاد و دانشجو، صدا و تصویر یکدیگر را دریافت می کنند و نیازی به سفر استاد به شهری که دانشجو در زندگی می کنند و تشکیل کلاس در آنجا، نیست. به این نوع آموزش، آموزش از طریق ویدئو کنفرانس (دور سخنی) می گویند.

۱۰- کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات جهت برقراری امنیت و نظارت را بنویسید. با استفاده از تلویزیون های مدار بسته، تلفن همراه و اینترنت، می توان مکان های مهم مثل فرودگاه ها، موزه ها، فروشگاه های بزرگ و ... را پایش کنترل کرد و جلوی اعمال خلاف یا سرقت را گرفت. برای مثال افراد می توانند با استفاده از این وسایل از منزل خود، محل کارشان را مشاهده کنند و بالعکس. با استفاده از دوربین ها و رایانه ها، کنترل ترافیک نیز انجام می گیرد و تخلفات رانندگی ثبت می شود.

۱۱- افراد از طریق تلفن، دستگاه خودپرداز و اینترنت چه کارهایی می توانند انجام دهند؟ افراد از طریق تلفن، دستگاه خود پرداز و اینترنت می توانند به شبکه بانکی متصل شوند و کارهایی مانند واریز کردن پول به حساب دیگران، گرفتن موجودی، دریافت صورتحساب با برداشتن پول از حساب خودشان را انجام دهند. ۱۲- عدم توجه به منابع تولید و نشر خبر، سبب چه چیزی می شود؟ توجه نکردن به منابع تولید و نشر خبر، گاهی می تواند سبب تغییر یا انحراف در ذهن و افکار عمومی شود.

۱۳- استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات چه نتایجی دارد؟ موجب می شود که در وقت و هزینه ها صرفه جویی شود، رفت و آمدها در شهرها کمتر شود و به علاوه بتوانیم در ۲۴ ساعت شبانه روز، و نه فقط در ساعاتی معین، از این خدمات بهره مند شویم.

۱۴- برخی از فناوری های جدید را مثال بزنید؟ روشن و خاموش کردن وسایل خانه با تلفن همراه از راه دور، یا ماموران آب و برق و گاز و ... بتوانند بدون مراجعه به منازل، میزان مصرف آنها را ثبت کنند و قبض ارسال نمایند.

۱۵- آیا می دانید پلیس فتا چیست؟ همه ما امروزه با فضای دیجیتال و سایبری همراه هستیم و از آن استفاده و امرار معاش میکنیم. تأمین امنیت این فضا و حفظ اصول اخلاقی و دینی در آن، همچنین رعایت ارزش های انسانی و هنجارهای جامعه هدف تشکیل پلیس فتا (فضای تولید و تبادل اطلاعات می باشد. جلوگیری از جاسوسی و خرابکاری های اینترنتی، حفاظت از اموال، منافع و اسرار و سرمایه های ملی، حمایت مردم در فضای

اینترنتی، مبارزه با جرائم اینترنتی از قبیل فیشینگ، کلاهبرداری اینترنتی، سرقت از حساب بانکی، هک، خرید و فروش داروها و مواد غیر مجاز در فضای اینترنتی و ... از وظایف پلیس فتا می باشد.

۱۶- تاثیر وسایل ارتباط جمعی رسانه های ارتباط جمعی) بر فرهنگ عمومی چیست؟ امروزه صاحب نظران معتقدند که رسانه های ارتباط جمعی، با تولید انبوه اخبار و اطلاعات و طراحی برنامه های سرگرم کننده، تاثیر زیادی بر سبک زندگی و هویت افراد می گذارند. آنها چنین بحث می کنند که رسانه ها می توانند موجب شوند که مردم به شیوه های خاصی فکر کنند و یا وقایع را همان طور که آنها می خواهند ببینند. به عبارت دیگر رسانه ها روی باورها و افکار و رفتار انسان ها اثر می گذارند. این اثرات ممکن است مثبت یا منفی باشند.

۱۷- اثرات منفی رسانه های ارتباط جمعی را بنویسید؟

- ✓ امروزه بخش زیادی از وقت مردم جهان صرف تماشای تلویزیون با استفاده از اینترنت می شود. در اغلب فیلمها زد و خورد و خشونت به نمایش گذاشته می شود. که ممکن است بی بند باریهای اخلاقی را در کاربران ترویج کنند.
- ✓ آگهی های بازرگانی که مصرف گرایی در جامعه را تشویق می کند.
- ✓ کم شدن تماس چهره به چهره افراد و کم شدن دید و بازدیدهای اقوام و دوستان.
- ✓ کم شدن گفتگو بین اعضای خانواده.

۱۸- تبلیغات و آگهی های بازرگانی چه تاثیری بر سبک زندگی و فرهنگ عمومی می گذارد؟ اثر تبلیغات از این نظر مهم است که آنها سعی می کنند راه و روش های مخصوصی برای لباس پوشیدن، غذا خوردن، خرید اتومبیل، سرگرمی و ... را به همه افراد جامعه انتقال دهند و آن روش ها را تبدیل به فرهنگ عمومی و سبک زندگی کنند.

۱۹- بعضی از آگهی ها همه واقعیت ها را در باره یک کالا بیان نمی کنند. صحیح (*) غلط ( )

۲۰- آثار منفی آگهی های بازرگانی چیست؟ گسترش مصرف گرایی، تغییر سبک زندگی و فرهنگ عمومی، مفید جلوه دادن کالاهای مضر یا غیر مفید.

۲۱- اثرات مخرب بازی های رایانه ای را بنویسید؟ در بسیاری از این بازی ها برنده شدن یعنی زدن و کشتن شخصیت ها. این بازی ها باعث می شود که خشونت گرایی تشویق شود و بعدها افراد، محیط واقعی را با محیط بازی اشتباه بگیرند. بازی هایی که خشونت و ترس را نشان می دهند اثرات بدی بر روح و روان نوجوان می گذراد.

۲۲- چه مواردی را باید در هنگام وارد شدن به فضای مجازی و استفاده از اینترنت رعایت کرد؟

- ✓ برخی اطلاعاتی که در اینترنت وجود دارند صحیح نیستند چون از سوی منابع و افراد مختلف منتشر می شوند. پس درباره درستی منبع و پایگاه آنها، تحقیق و پرس و جو کنید
- ✓ عکس ها یا فیلم های خانوادگی خود را هرگز وارد اینترنت نکنید. اطلاعات شخصی شما ممکن است مورد سرقت و سوء استفاده قرار بگیرد. آنها را حتی برای دوستان هم ارسال نکنید.
- ✓ رمز عبور پست الکترونیک یا رمز کارت بانکی والدین و نظایر آنها را فاش نکنید. بعضی وبگاه ها سایت ها ممکن است از شما بخواهند در قبال جایزه، چنین اسراری را برای آنها فاش کنید.
- ✓ اعتیاد به بازی های رایانه ای با اینترنت باعث اختلال در زندگی و تحصیل شما می شود. فقط ساعت خاصی را به این کار اختصاص دهید. و مراقب خطرات وبگاه ها و کانال های دوست یابی باشید. اینها به دلیل امکان ارائه اطلاعات دروغ، راه مناسبی جهت انتخاب درست نیستند.
- ✓ از ارتباط با افراد ناشناس در فضای مجازی پرهیز کنید.
- ✓ از اعتماد بی جا به افراد، پرهیز کنید. و به عناوین تحریک کننده که برای به انحراف کشیدن شما طراحی شده، بی اعتنایی کنید.
- ✓ بدون تحقیق وارد کمپین ها نشوید.
- ✓ خریدهای اینترنتی را با مشاوره بزرگ ترها انجام دهید.
- ✓ در صورت برخورد با شبهات دینی و اعتقادی به پایگاه های پاسخ گویی به سئوالات مانند مرکز ملی پاسخ گویی به سئوالات دینی و سایت پرسمان مراجعه نمائید.
- ✓ اخبار سیاسی را از منابع معتبر خبری مانند خبرگزاری جمهوری اسلامی بدست آورید.

۲۳- آیا به اطلاعات موجود در اینترنت می توان اعتماد کرد؟ چرا؟ خیر ، چون همه اطلاعاتی که در اینترنت وجود دارند صحیح نیستند چون از سوی منابع و افراد مختلف منتشر می شوند. پس در باره درستی منبع و پایگاه آنها، تحقیق و پرس و جو کنید.

پاسخ فعالیت ها

۱. شما یا اعضای خانواده تان تاکنون از کدام یک از فناوری های ارتباطی که در دو صفحه قبل آمده استفاده کرده اید؟ فهرست کنید.

بر عهده دانش آموز

۲- آیا میدانید پلیس فتا چیست؟ در این باره تحقیق کنید و برخی خدمات این مرکز را در کلاس مطرح کنید. (برای این کار می توانید به سایت پلیس فتا مراجعه کنید.) **بر عهده دانش آموز**

۳- کاربرگه شماره (۴) پیش بینی آینده را در منزل کامل کنید. شما چند هفته وقت دارید درباره موضوع فعالیت فکر کنید.

بر عهده دانش آموز

۴- شما در محل زندگی تان به کدام رسانه های جمعی، دسترسی دارید؟ فکر می کنید تا کنون کدام یک از رسانه های جمعی بیشتر روی افکار و رفتار و سبک زندگی شما آن گذاشته اند چه تاثیری؟

تلویزیون، موبایل، مجله، کتاب، کامپیوتر، روزنامه و اینترنت

تلویزیون و اینترنت از طریق تبلیغات برای تغییر در سبک زندگی

۵- تحقیق کنید: با راهنمایی معلم، پرسش نامه ای طراحی کنید و از حداقل بیست نفر از افراد در گروه های سنی مختلف، سؤال (۴) را بپرسید و در هر ستون پاسخ ها را بنویسید، سپس نتایج را جمع بندی و به کلاس گزارش کنید.

با راهنمایی معلم